

TAULES INPUT-OUTPUT DE CATALUNYA 2001

EXTENSIONS DEL MARC CENTRAL DE LA COMPTABILITAT NACIONAL

Estudi de viabilitat

COMPTABILITAT SATÈL·LIT DE L'ESPORT A CATALUNYA

(Versió definitiva – juliol 2003)

Equip investigador

Jaume García
Marta Segura

Universitat Pompeu Fabra

**UNA PROPOSTA PER A L'ELABORACIÓ D'UN COMPTE
SATÈL·LIT PER A L'ESPORT A CATALUNYA.**

Equip investigador:

Jaume García^{1,2}

Marta Segura²

¹ Departament d'Economia i Empresa, Universitat Pompeu Fabra

² Escola Superior de Comerç Internacional, Universitat Pompeu Fabra

1. INTRODUCCIÓ.

La definició d'esport, fins fa pocs anys, estava totalment condicionada pel fet d'entendre l'esport com una activitat física, en la línia del que és la definició "oficial" de l'esport a nivell europeu donada pel Consell d'Europa. La incidència de l'esport, segons aquesta definició, es centra en la millora de la condició física, en una millor disposició d'ànim, en una capacitat més gran per afavorir les relacions socials i en l'obtenció de resultats en competició.

Això fa que, freqüentment, s'hagi parlat dels beneficis i dels costos de l'esport en relació a la salut i a la capacitat d'integració social, mentre que s'ha conferit escassa importància als estudis al voltant de la incidència de l'esport sobre l'economia. Són nombrosos els estudis relacionats amb l'efecte positiu de l'esport sobre la salut, però en canvi és difícil quantificar el valor econòmic d'aquest efecte (més productivitat, més despesa). Els aspectes negatius de l'esport relacionats amb la salut (les lesions) han estat menys estudiats, en particular, en termes de la seva incidència econòmica indirecte (més costos de personal en el sistema nacional de salut). D'altra banda, s'ha atribuït a l'esport un efecte positiu en el tipus d'activitats a desenvolupar pels joves que d'altra forma es podrien veure involucrats en activitats potencialment delictives. Finalment, la globalització dels esdeveniments esportius ha fet que recentment també s'hagi parlat del paper que l'esport pot tenir en termes de la seva contribució a la regeneració econòmica d'una zona. L'exemple de manual en molts estudis és el referit al Jocs Olímpics de Barcelona de 1992 com a catalitzador de la regeneració i desenvolupament de la zona més enllà de les necessitats generades per l'activitat esportiva. En aquest cas també es poden citar casos on la incidència ha estat aparentment negativa, com probablement ha estat el cas de jocs olímpics d'anys anteriors.

En qualsevol cas, encara avui en dia no és freqüent sentir a parlar de l'esport com a sector econòmic, com sí passa amb d'altres àmbits que comparteixen certs trets de similitud com podria ser la cultura o el turisme. Serveixi com a indicatiu d'aquesta afirmació la joventut de la revista científica d'economia de l'esport, el *Journal of Sports Economics*, publicada per SAGE des de l'any 2000, i impulsada per la *International Association of Sports Economists* creada l'any 1999. D'altra banda, no són molts els

llibres dedicats de forma monogràfica a l'economia de l'esport en sentit ampli, encara que simultàniament per a alguns esports com el cas del futbol a Europa sí que hi ha contribucions específiques.¹

Ha estat sobretot l'impuls dels esports professionals i la globalització dels esdeveniments esportius de caràcter internacional (Jocs Olímpics i Campionats Mundials), afavorits pel desenvolupament de les telecomunicacions, el que ha propiciat que la dimensió econòmica de l'esport hagi crescut. Comença a ser habitual sentir a parlar de l'esport com un sector econòmic, no només per l'impacte dels esdeveniments puntuals, sinó també com a activitat productiva, no únicament en l'àmbit dels esports professionals, sinó també en la vessant participativa.

L'anàlisi de l'esport professional als Estats Units ha estat darrera del desenvolupament de la literatura econòmica de l'esport, podent-se apreciar en l'actualitat dues formes d'entendre la vessant econòmica a una i altra banda de l'Atlàntic: la nord-americana, centrada en l'anàlisi dels esports professionals (Neale (1964)) i l'impacte puntual d'iniciatives d'inversió lligades a l'esport (Baade i Sanderson (1997)) i l'europea menys desenvolupada en quant a l'anàlisi teòrica i interessada en els efectes agregats de les activitats relacionades de forma directa o indirecta amb la pràctica esportiva sigui del tipus que sigui (Jones (1989); i Andreff et alia (1994)).

En els darrers anys s'ha anat produint un lent però creixent interès a Espanya per l'anàlisi de la dimensió econòmica de l'esport tant des d'una perspectiva agregada, com en el cas de Alonso et alia (1991), Otero et alia (2000) i Pedrosa et alia (2000), com des d'una més específica, pel que fa a l'àmbit analitzat o a l'aspecte estudiat, com en el cas dels estudis de Brunet (1995), de la *Liga de Fútbol Profesional* (2000) i de García i Rodríguez (2002).

La present proposta contempla la avaluació de la incidència econòmica de l'esport a Catalunya, tant en la seva vessant participativa com professional. La pràctica de l'esport requereix del consum de productes i serveis esportius que generen producció, renda i ocupació, al temps que la inversió necessària en les corresponents infraestructures. Així

¹ Serveixin com a exemple les aportacions de Demmert (1973), Quirk i Fort (1992), Heinemann (1998), Szymanski i Kuypers (1999) i Dobson i Goddard (2001) entre d'altres.

mateix, la difusió que els mitjans de comunicació fan de l'esport l'ha convertit en un espectacle de masses que genera activitat econòmica en camps com la comunicació, les apostes o el turisme.

En concret, es proposa avaluar la incidència econòmica a partir de l'elaboració d'un compte satèl·lit de l'esport que ens permeti quantificar la importància relativa de l'esport en l'economia catalana en termes de PIB, consum, inversió, ocupació, etc.

Aquest informe s'estructura a partir d'una revisió exhaustiva dels estudis realitzats sobre la incidència econòmica de l'esport a Europa i, en especial, a Espanya, la qual permetrà identificar el tipus d'informació a elaborar per poder realitzar aquesta quantificació, per acabar avaluant la viabilitat en termes d'informació estadística. Es tracta d'una proposta maximalista, en el sentit de la seva exhaustivitat, que pot adaptar-se a objectius menys ambiciosos en la mesura que les dificultats d'informació estadística així ho aconsellin.

2. REVISIÓ DELS ESTUDIS REALITZATS SOBRE LA INCIDÈNCIA DE L'ESPORT EN EL CAMP DE L'ECONOMIA.

A nivell internacional es pot trobar evidència, i des de diferents perspectives, dels estudis realitzats al voltant de l'impacte econòmic de l'esport. Aquests estudis han intentat valorar, amb més o menys èxit, la incidència del sector de l'esport sobre l'economia, tant des d'una perspectiva regional o parcial com agregada.

Aquests projectes d'investigació identifiquen dos importants problemes que cal superar a l'hora d'engegar qualsevol tipus d'anàlisi en l'àmbit de l'esport.

El primer escull fa referència a una qüestió de base: la de definir, de manera acurada i esclaridora, el que s'entén per esport. De fet, la definició més àmpliament adoptada és la que es proposa en l'*European Sport Charter* del Consell d'Europa:

“l'esport és qualsevol forma d'activitat física la qual, a través de la participació casual o organitzada, promou el manteniment o la millora de la salut física i mental, tot i fomentant les relacions socials i/o l'obtenció de resultats en competicions de qualsevol nivell.”

Així doncs, el vocable esport no només fa referència a l'activitat física amb caràcter competitiu, sinó que també involucra l'exercici i l'activitat recreativa, per la qual cosa són moltes les activitats classificables dins l'àmbit de l'esport. En aquest ordre de coses, no es pot oblidar que el consum del producte esport pot ser actiu (relacionat amb la pràctica d'alguna activitat física) o passiu (quan es gaudeix de l'esport com un simple espectador o simpatitzant).²

La dificultat rau en que, en funció de quina sigui la comunitat analitzada, una determinada activitat serà considerada o no com a esport. Serveixin d'exemple els

² Tal i com posa de manifest l'informe d'Andreff et alia (1994), en els últims anys es constata una progressiva terciarització del consum esportiu.

torneigs de pilota basca o d'aixecament de pesos, al País Basc, o les proves en aigües braves o les trobades castelleres, en el cas de Catalunya.³

El segon problema és l'evident manca d'informació exhaustiva i fiable que permeti realitzar una anàlisi rigorosa de l'impacte econòmic de l'esport. De fet, fins ara no existeix cap mena de consens internacional que permeti recollir estadístiques econòmiques de l'esport, tot i seguint criteris comptables sistemàtics i rigorosos. Aquesta manca de consens no sols afecta als processos de recollida de dades, sinó que també condiona la possibilitat de realitzar comparacions internacionals i, fins i tot, d'analitzar l'evolució de l'impacte econòmic de l'esport al llarg del temps, per a una àrea geogràfica concreta.

Seguint amb les dificultats associades a la disponibilitat d'informació, podem esmentar alguns aspectes addicionals que també resulten problemàtics.

- En alguns estudis es posen de relleu situacions de doble comptabilització de partides d'ingressos i/o de despeses. Aquest fet provoca la sobrevaloració de l'impacte de l'esport sobre l'economia.
- Les dades disponibles a nivell internacional són força heterogènies i de diferent qualitat, fet que dificulta la realització de comparacions entre països.
- Hi ha àmbits de l'esport en els que la informació és molt opaca. És a dir, no totes les institucions estan disposades a oferir la informació (sobre despeses, fonts de finançament, resultats de l'explotació,...) requerida pels investigadors.
- Alguns dels estudis realitzats es basen en una anàlisi secundària de dades ja existents, tot i explotant diverses fonts potencials d'informació.
- En la majoria d'estudis cal recórrer a fonts d'informació complementàries (estadístiques oficials a nivell regional, dades d'abast nacional, qüestionaris ad hoc, entrevistes) per tal d'avaluar l'impacte de l'esport en una economia concreta. La informació així aconseguida no sempre verifica els estàndards

³ Cal destacar la iniciativa COMPASS promoguda pel Comitè Olímpic Nacional Italià, UK Sport i Sport England, que té com a objectiu la identificació dels sistemes existents per a la recollida i anàlisi de les dades de participació esportiva als països europeus. La idea subjacent és la d'identificar mecanismes que permetin aconseguir l'harmonització en aquest àmbit, en el sentit d'assolir una major compatibilitat de les dades. COMPASS té fixada una llista de 66 esports que es consideren inclosos en la definició d'esport. Aquesta llista es basa en els esports olímpics i aquells esports reconeguts pel Comitè Olímpic Internacional.

desitjables de compatibilitat entre bases de dades distintes, transparència i homogeneïtat.

- Algunes vegades, tal i com es comentarà més endavant, es duen a terme estudis de caràcter regional a l'hora de valorar la incidència de l'esport sobre l'economia de l'àrea geogràfica considerada. En aquests casos, no es pot agregar la informació recollida a nivell regional per tal de derivar conclusions per a tota l'economia nacional.⁴
- Els estudis realitzats intenten valorar la incidència directa del sector de l'esport sobre l'economia, descuidant l'impacte indirecte del sector. És a dir, la informació disponible no sol ser prou rica com per poder avaluar la incidència global de l'esport sobre la realitat econòmica d'un país.
- Algunes vegades, tal i com posa de relleu l'informe del Henley Centre for Forecasting (1986), les dades nacionals disponibles són massa generals com per poder considerar-se una bona font d'informació.
- Sovint, no resulta possible desagregar la partida corresponent a despesa en esport en el procés de recollida d'informació. Tal desagregació seria aconsellable per tal d'identificar cadascun dels seus components i distingir entre consum actiu i passiu d'activitats esportives (roba, calçat, TV de pagament,...).
- Moltes vegades, les diferències observades entre estudis realitzats a diferents països venen explicades per la disponibilitat de dades (encara ara existeixen importants buits informatius en l'àmbit de l'esport), més que per diferències en la metodologia d'anàlisi utilitzada en cadascun d'ells.
- En alguns casos, s'oblida que en el sector de l'esport el pes del voluntariat és molt important. Aquest fet genera dos tipus de limitacions: d'una banda, no es pot conèixer amb certesa l'ocupació generada pel sector de l'esport (manca de dades) i, de l'altra, és impossible aproximar de manera fiable el valor afegit associat a l'esport.
- El fet de que les dades disponibles no siguin prou fiables ve corroborat per les diferències observades, en la majoria de treballs, entre els fluxos que permeten el finançament de l'esport i les destinacions d'aquests ingressos.

⁴ La descentralització en els processos de recollida de dades és força habitual en els estats federals.

El primers estudis al voltant de la incidència econòmica de l'esport daten de fa uns 30 anys. L'estudi precursor és el compte satèl·lit de l'esport a França, per a l'any 1971, elaborat per Malenfant-Duriac (1977). De manera més sistemàtica, des d'inicis de la dècada dels vuitanta s'han anat realitzant, a Gran Bretanya, diversos treballs relacionats amb l'anàlisi del sector de l'esport des d'una perspectiva econòmica.

En el marc europeu, i a partir de la iniciativa del Comitè per al Desenvolupament de l'Esport del Consell d'Europa, s'han dut a terme dos treballs (els anomenats informes Jones i Andreff)⁵ que s'enfrontaven a un doble objectiu: (1) valorar la incidència econòmica de l'esport en l'àmbit europeu i (2) posar de manifest les dificultats metodològiques associades a l'anàlisi del sector de l'esport.

L'informe realitzat per Huw Jones (1989) per encàrrec, l'any 1984, del Consell d'Europa, va ser la primera iniciativa, a nivell europeu, de mesurar la importància econòmica de l'esport, identificant les entrades (fonts de finançament o recursos), sortides (usos) i fluxos derivats de les activitats esportives. Tot i les limitacions d'aquest informe (diferències molt importants pel que fa a les dades proveïdes pels distints països participants⁶ a l'estudi, absència d'una metodologia clara d'anàlisi,...), ha esdevingut el punt de partida per conscienciar als països europeus de la importància de mesurar l'impacte econòmic de l'esport i de la necessitat d'endegar processos acurats de recollida d'informació.

L'informe d'Andreff et al (1994) també es va realitzar per encàrrec del Consell d'Europa. L'objectiu de l'estudi era doble: d'una banda, analitzar el finançament i els mercats de l'esport de 12 països membres del Consell d'Europa⁷ i, alhora, valorar la introducció de millores en el procés de recollida d'informació per tal d'avaluar, de manera més fiable, l'impacte econòmic de l'esport a Europa.

Les conclusions més importants que poden despendre's d'aquest informe són les que es relacionen tot seguit.

⁵ Jones (1989) i Andreff et alia (1993).

⁶ Alemanya, Bèlgica, Dinamarca, Finlàndia, França, Islàndia, Països Baixos, Portugal i Regne Unit.

⁷ Alemanya, Bèlgica, Dinamarca, Finlàndia, França, Portugal, Regne Unit –països que ja participaren en l'informe Jones- i Espanya, Hongria, Itàlia, Suècia i Suïssa. De manera no oficial també hi va intervenir la República Txeca.

- En termes generals, les principals fonts de finançament de l'esport a Europa són, per aquest ordre, el consum privat i les aportacions de col·lectivitats locals. Aquest fet apunta la tendència cap a una creixent *privatització* de l'esport i obre importants línies de debat. Per exemple, la de si no seria més eficient endegar processos de descentralització del finançament i de la gestió de l'esport, en comptes d'impulsar les anomenades *polítiques nacionals de l'esport*.
- Pel que fa a les aportacions financeres de les empreses, les vies d'actuació més utilitzades són la d'esponsorització o patrocini i la de pagament de drets per les retransmissions televisives d'esdeveniments esportius.
- El sector de l'esport, a Europa, té una limitada capacitat de creació de llocs de treball. Aquest fet podria venir explicat, al menys en part, per la considerable importància que té el voluntariat.
- A nivell general i pel que fa referència a la comercialització de béns i serveis esportius, el sector exterior europeu és majoritàriament deficitari.
- L'impacte econòmic de l'esport (expressat com a percentatge del PIB) estimat en aquest informe (entre el 0,26% i el 1,61%), és menor que l'obtingut per Jones (entre el 0,9% i l'1,8%). Val a dir, però, que les comparacions entre els dos estudis són complicades degut a múltiples motius, com ara la variabilitat de la qualitat de les dades utilitzades en ambdós informes o la diferent composició de la mostra de països.
- Es constata l'existència d'entusiasme i motivació per fer recerca en el camp de l'esport. Per això els autors proposen la creació d'una xarxa europea que assumeixi la realització i la coordinació d'estudis al voltant de la incidència econòmica de l'esport.

A més de constatar l'estat de la qüestió a Europa, Andreff i el seu equip fan una sèrie de recomanacions metodològiques per tal de millorar la disponibilitat de dades i millorar-ne la qualitat:

1. A l'hora de fer comparacions entre països convé tenir clares les diferències de base que existeixen entre ells (diferències en el volum de població, en el posicionament econòmic de cadascun, en la importància relativa de l'esport, en la paritat de poder adquisitiu,...).

2. Caldria millorar la informació relativa a l'esport per una triple via: incrementant el grau de detall de les dades actualment disponibles, així com la seva qualitat i emplenant buits informatius.
3. S'haurien de portar a terme més esforços en els processos de recollida d'informació (destinar-hi més recursos, personal,...).
4. La informació s'hauria de recollir de manera periòdica.
5. S'han de fer esforços per tal de corregir l'heterogeneïtat de les dades recollides a països distints. En aquest sentit, fóra interessant utilitzar una nomenclatura única, a nivell d'Europa, que permetés fer servir una definició homogènia de pràctiques esportives i del que s'entén per esport.
6. Caldria explotar la possibilitat de fer comparacions entre països al llarg del temps. En aquest sentit, bastaria que cada 3 anys un grup d'experts preparés un informe, a nivell europeu, al voltant de l'impacte del sector de l'esport sobre l'economia global.
7. Finalment, la unió d'una informació fiable i completa i d'una bona metodologia de recerca permetria fer recomanacions als decisors europeus en matèria d'impacte econòmic i de finançament de l'esport. Això possibilitaria, també, la realització d'estudis a nivell microeconòmic.

Pel que fa als estudis existents sobre l'impacte econòmic de l'esport i seguint les recomanacions de Késenne (1997 i 2001), resulta possible classificar-los en dos grans grups:

- (a) *Estudis d'impacte macroeconòmic.*
- (b) *Estudis clàssics d'anàlisi cost-benefici.*

A. ESTUDIS D'IMPACTE MACROECONÒMIC.

En aquests casos l'anàlisi realitzada és estàtica i passa per valorar la importància de l'esport a l'hora de contribuir a crear riquesa en una regió o en l'economia en el seu conjunt. Des d'aquesta perspectiva, interessa identificar variables macroeconòmiques clau, com ara el PIB, la Renda Nacional, el valor afegit, les exportacions i/o l'ocupació, i avaluar el pes de l'esport en cadascuna d'elles.

D'acord amb les directrius d'Andreff 2000 els estudis d'impacte macroeconòmic poden desenvolupar-se a quatre nivells distints:

- (a.1) Estudis basats en el Sistema de Comptes Nacionals.
- (a.2) Estudis que es fonamenten en la construcció d'un compte satèl·lit per a l'esport.
- (a.3) Estudis desenvolupats en el marc input-output.
- (a.4) Estudis que segueixen un enfocament parcial.

A.1. ESTUDIS BASATS EN EL SISTEMA DE COMPTES NACIONALS.

Són estudis que es basen en la identificació del sector esport en el marc de la Taula Econòmica de Conjunt. Aquest tipus d'anàlisi es recolza en el sistema de comptes de la comptabilitat nacional i descriu els tres tipus d'operacions econòmiques (producció de béns i serveis, distribució de rendes i operacions financeres) que realitzen els distints sectors institucionals en què podem classificar l'economia.

Els estudis centrats en l'anàlisi de l'esport dins l'àmbit de l'economia global, permeten valorar la incidència de l'esport sobre variables macroeconòmiques clau, com ara el PIB, el consum, el valor afegit o l'ocupació. Aquesta és la via explotada per la majoria d'estudis pertanyents a aquest grup. Tot i això, alguns dels estudis realitzats en el marc de la taula econòmica de conjunt han explotat, també, aspectes relacionats amb el finançament de l'esport (podem citar, com a exemple, els ja esmentats informes Jones (1989) i Andreff et alia (1994)).

L'estudi precursor dins aquest grup i que va assentar una sèrie de bases metodològiques àmpliament utilitzades per estudis posteriors, és el realitzat pel Henley Centre for Forecasting a mitjans de la dècada dels 80 ("The Economic Impact and Importance of Sport in the United Kingdom" (1986)).

Els punts claus de la metodologia proposada pel Henley Centre són els següents:

- L'adopció de mètodes comptables a nivell nacional que permetin: (a) assegurar la consistència en el tractament dels fets; (b) realitzar comparacions entre el

sector de l'esport i d'altres àmbits de l'economia i (c) evitar el problema de la doble comptabilització.

- L'especificació dels sectors institucionals que donen cobertura a l'esport. Així, s'identifiquen 7 sectors distints: administració central, administració local, esport comercial, sector comercial no esportiu (sector residual), consumidors, clubs privats i federacions i sector exterior.
- L'avaluació de les interaccions que manté el sector de l'esport amb la resta de l'economia.
- La introducció d'elements que permetin l'anàlisi dels fluxos inversors que incideixen sobre el sector de l'esport.
- La incorporació de la noció de "multiplicador" en el camp de l'esport.

L'enfocament metodològic desenvolupat en aquest estudi, ha servit de base per a multituds de treballs realitzats tant al Regne Unit com a la resta d'Europa.⁸

Val la pena comentar la tasca realitzada pel LIRC (Leisure Industries Research Centre, projecte conjunt de les universitats de Sheffield i Sheffield Hallam). Aquest centre va desenvolupar un model de gran abast que permeté reproduir i actualitzar (per als anys 1995 i 1998) els resultats obtinguts prèviament pel Henley Centre.

A.2 CONSTRUCCIÓ D'UN COMPTE SATÈL·LIT PER A L'ESPORT.

Els comptes satèl·lit permeten l'aplicació de tècniques de la comptabilitat nacional a un conjunt d'informacions relatives a un àmbit particular de l'economia, com ara l'educació, la sanitat o, en el cas que ens ocupa, l'esport. Aquest tipus d'anàlisi recull informació (tant monetària com no monetària) sobre: costos, despeses i el seu finançament, factors de producció implicats, beneficiaris o usuaris de la producció de béns i serveis esportius.

El principal avantatge d'aquest tipus d'anàlisi és el de que permet calcular ratis i indicadors que relacionen la importància econòmica de l'esport amb la de l'economia nacional. El seu principal inconvenient és la no disponibilitat d'un sistema d'equacions

⁸ Henley Centre (1986) i posteriors, Pidea (1991) i LIRC (1996).

que permeti verificar si les estimacions realitzades són o no coherents (com sí passa en el cas de la Taula Econòmica de Conjunt, on s'ha de verificar la coincidència entre oferta i demanda: $Y = C + G + I + \text{Variació Existències} + (X - M)$). S'han creat comptes satèl·lit per a l'esport a França (Malenfant-Dauriac (1977)) i a Alemanya (Weber et alia (1990)).

A.3. L'ESPORT EN EL MARC INPUT-OUTPUT.

La particularitat d'aquests estudis és la d'integrar el sector de l'esport en el marc de les Taules Input-Output. El seu objectiu primordial és el de descriure relacions interindustrials entre les distintes branques d'activitat d'una economia. Aquesta és una eina més sofisticada que les precedents i que es basa en l'anàlisi funcional de les unitats productives. El seu principal avantatge és el d'oferir una visió precisa de la incidència econòmica de l'esport i dels seus components sectorials. Aquesta anàlisi input-output s'ha aplicat a estudis realitzats a Canadà (Harvey i Sant Germain (1995)) i Alemanya (Alhert (2000), Meyer i Ahlert (2000)).

A.4. ANÀLISI PARCIAL DEL SECTOR DE L'ESPORT.

Els estudis que formen part d'aquest últim grup, segueixen un enfocament parcial, que passa per la creació de comptes econòmics regionals de l'esport (per tal de recollir informació sobre les activitats esportives d'una regió o per tal de valorar l'impacte econòmic de l'esport en una àrea geogràfica determinada) o per la construcció d'un compte específic pel sector de l'esport (els estudis realitzats en aquest àmbit s'inspiraven en les directrius de l'economia industrial i pretenien avaluar tant el finançament i la gestió del sector de l'esport com elaborar censos de diverses activitats i pràctiques esportives).

Val a dir que en aquest tipus d'estudis es sol explotar tant informació quantitativa com qualitativa, a l'hora de valorar l'impacte econòmic de l'esport en un sector o regió determinada.

B. ESTUDIS CLÀSSICS D'ANÀLISI COST-BENEFICI.

També s'anomenen estudis d'impacte o d'anàlisi de contingències. L'objectiu d'aquest tipus d'estudis és el de valorar si es pot justificar o no, des d'un punt de vista econòmic, la realització de determinats projectes d'inversió (pública i/o privada) relacionats amb el sector de l'esport. Aquests tipus d'anàlisi és el que es fa servir a l'hora d'avaluar l'impacte econòmic de determinats esdeveniments esportius (olimpíades, copa del món de futbol, torneigs de tennis o golf, ...).

Un dels problemes més freqüents que sol fer acte de presència en els estudis d'aquest tipus, és el que fa referència a la sobrevaloració del increment de la despesa en esport (com a resultat de les inversions que es pretenen avaluar). Cal tenir en compte que els individus, a l'hora de planificar la seva despesa, tenen en compte totes les oportunitats a les que s'enfronten. Si una de les opcions desaparegués (per exemple, si no es realitzés la inversió en el sector de l'esport que és objecte d'avaluació), els individus, senzillament, col·locarien el seu diner d'una altra manera. En d'altres paraules, si no es porta a terme una determinada inversió en esport, això no vol dir que es perdreà demanda, sinó que els recursos no utilitzats es destinaran a altres usos susceptibles, també, de crear riquesa.

En el cas espanyol, gairebé no existeixen estudis que intentin avaluar l'impacte econòmic del sector de l'esport.⁹ De fet, els pocs treballs que versen sobre el tema es centren en l'anàlisi parcial d'aspectes concrets, com ara el finançament públic de determinades instal·lacions o activitats esportives o l'avaluació de l'impacte econòmic d'un determinat esdeveniment esportiu.¹⁰ Els projectes més ambiciosos en aquest camp són dos treballs d'àmbit regional, duts a terme (de manera quasi simultània en el temps) per dos equips universitaris d'investigadors, per encàrrec, respectivament, de l'*Instituto Andaluz del Deporte* i de la *Consejería de Educación y Cultura de la Junta de Castilla y León*. Es tracta dels treballs dirigits per José Mª Otero en el cas andalús ("Estudio Socioeconómico del Deporte en Andalucía 1998-1999", 2000) i per Rosario Pedrosa en

⁹ Alonso et alia (1991) intenten avaluar, en un treball pioner a l'estat espanyol, la incidència econòmica de l'esport, tot i dedicant especial atenció a la quantificació de la despesa en esport. També es pot referenciar el treball de Quesada i Díez (1993).

¹⁰ Brunet (1995) analitza l'impacte econòmic dels jocs olímpics de Barcelona 1992.

el cas de Castella i Lleó (“El Impacto Económico del Deporte en Castilla y León”, 2000).

L’informe d’Otero et alia (2000) és de caràcter regional (només abasta la comunitat autònoma andalusa) i en ell es pretenen assolir dos objectius: d’una banda, disposar d’informació que permeti avaluar els efectes de l’activitat esportiva en el creixement econòmic general i, també, sobre l’ocupació i, per altra banda, dur a terme una anàlisi sociològica que permeti conèixer com evolucionen els hàbits i les actituds de la població andalusa en relació a l’esport. La part que ens interessa valorar aquí és la corresponent al primer objectiu: l’avaluació de la incidència econòmica de l’esport. La metodologia adoptada s’adiu amb les recomanacions internacionals per a la construcció d’un sistema de comptes nacional regionals. En concret, el marc comptable utilitzat s’orienta cap a l’estructura de Comptes Satèl·lit. Tot i això, l’anàlisi realitzada és de caràcter global i avalua, quasi exclusivament, els aspectes econòmics de l’esport des d’una perspectiva d’oferta.

L’estudi realitzat per Pedrosa et alia (2000) també té caràcter regional i és més extens que el realitzat pels investigadors andalusos, en el sentit de que analitza diversos aspectes relacionats amb el món de l’esport (constatació del pes de l’esport en la societat actual; anàlisi de la demanda esportiva, de l’oferta esportiva privada i de l’oferta esportiva pública; avaluació del finançament públic; estudi de l’oferta d’instal·lacions i espais esportius i, per últim, avaluació de l’impacte econòmic de l’esport sobre l’economia de Castella i Lleó). En aquest context de caràcter integral, l’objectiu fonamental de l’informe és el d’avaluar la incidència que l’activitat esportiva ha tingut sobre l’economia de la comunitat de Castella i Lleó. Per tal d’analitzar els aspectes rellevants de l’impacte econòmic de l’esport cal utilitzar informació específica, fiable i desagregada dels distints col·lectius que demanden o ofereixen activitats esportives. Tota aquesta informació s’ha obtingut mitjançant la realització d’enquestes específiques adreçades a cadascun dels col·lectius implicats en el sector de l’esport.

Tot i que les estimacions d’aquests treballs no són comparables, la part del PIB corresponent a l’esport és d’un 2,6% en el cas andalús i d’un 1,4% en el cas de Castella

i Lleó¹¹, xifres que els autors comparen amb l'1,28% que, per a l'any 1990, corresponia a Espanya segons l'informe d'Andreff et alia (1994).

En el QUADRE 1 es detallen els principals estudis, classificats per tipologia i per àrees geogràfiques (països, regions) sobre la incidència econòmica de l'esport. Aquesta relació no pretén ser exhaustiva, sinó que només és un recull d'algunes de les aportacions que s'han fet fins ara en termes de l'anàlisi de la significativitat econòmica de l'esport.

¹¹ La part de consum atribuïble a consum esportiu és el 2.5% per a Castella i Lleó.

ÀREA GEOGRÀFICA	AUTORS	TIPUS D'ESTUDI	INDICADORS I RESULTATS
ALEMANYA	Weber et alia (1995)	Creació d'un Compte Satèl·lit de l'esport per a l'any 1990.	Identificació del % de població que practica algun esport. Impacte de l'esport sobre el PIB i l'ocupació
	Ahlert (2000) Meyer i Ahlert (2000)	Construcció d'una taula input-output per a l'economia alemanya que integri el sector de l'esport. Anàlisis de tipus parcial i d'avaluació de l'impacte econòmic de determinats esdeveniments esportius	Anàlisi de les relacions interindustrials i dels components de l'oferta i de la demanda de productes esportius. Utilització d'un model de simulació desenvolupat a partir de la TIO.
CANADÀ	Harvey i Saint Germain (1995) i Saint Germain i Harvey (1998)	Marc comptable de la Taula Input-Output per tal d'implementar un mètode de simulació destinat a determinar els components de la xarxa industrial canadenca pel que fa al sector de l'esport.	Integra el sector de l'esport dins el conjunt de tota l'economia, avalua les relacions interindustrials i analitza els components de l'oferta i de la demanda.
DINAMARCA	Riiskjaer (1992)	Anàlisi agregada però que s'orienta cap a un enfocament de Compte Satèl·lit.	Es posa especial èmfasi en la identificació del paper del sector públic i del voluntariat.
ESPANYA	Otero et alia (2000)	Estudi regional per a la comunitat andalusa que fa una anàlisi agregada des d'una perspectiva d'oferta. Aplica el marc comptable dels Comptes Satèl·lit tot i que no s'arriba a construir un Compte Satèl·lit per a l'esport.	Impacte de l'esport sobre el PIB, el valor afegit i l'ocupació.
	Pedrosa et alia (2000)	Estudi regional per a la comunitat de Castella i Lleó que fa una anàlisi agregada tant des de la perspectiva de l'oferta com la de la demanda.	Impacte de l'esport sobre el PIB; consum; ocupació; comerç exterior; nombre d'establiments productius i comercials. Avaluació del creixement del sector esport.
	Isla i Otero (2002)	Estudi regional que introdueix alguns fluxos relacionats amb l'esport en la Taula Input-Output de la Comunitat Autònoma Andalus.	Avaluació del valor afegit i de l'ocupació imputable al sector de l'esport, així com de la despesa realitzada en productes esportius.
FINLÀNDIA	Rissassen et alia (1989)	Anàlisi agregada des de la perspectiva de la demanda i de l'oferta.	Impacte de l'esport sobre el PIB, el consum, el valor afegit i els factors de producció.
FLANDES	Taks i Késenne (2000)	Anàlisi realitzat des d'una perspectiva macroeconòmica. Enfocament regional.	Quantificació de les entrades, sortides i fluxos econòmics resultants de les

			activitats esportives.
FRANÇA	Malenfant-Dauriac (1977)	Creació d'un Compte Satèl·lit de l'esport per a l'any 1971.	Càlcul de ratis i indicadors que relacionen la importància econòmica de l'esport amb la de l'economia nacional. Impacte de l'esport sobre el PIB i l'ocupació.
	Andreff (1988), (1995), (2000)	<ul style="list-style-type: none"> (1) Anàlisi de la incidència econòmica de l'esport en el marc de la taula econòmica de conjunt. (2) Treballs que analitzen de manera parcial (per regions, esports concrets,...) l'impacte econòmic de l'esport. (3) Anàlisis de cost benefici. 	<p>Impacte de l'esport sobre els principals agregats macroeconòmics.</p> <p>Avaluació dels sistemes de finançament i gestió esportiva</p> <p>Avaluació de l'impacte d'un determinat esdeveniment esportiu.</p>
GRAN BRETANYA	Henley Centre for Forecasting (1986 i posteriors)	Són diversos els estudis realitzats per aquest centre, pioner en la recerca en aquest camp. Es tracta d'estudis agregats que es desenvolupen en el marc de la taula econòmica de conjunt.	<p>Aporta una base metodològica rigorosa que després ha estat seguida per múltiples estudis.</p> <p>Avaluació de la incidència de l'esport sobre els principals indicadors macroeconòmics: producció, ocupació i renda.</p>
	Pieda (1991)	Estudi macroeconòmic de caràcter regional.	Avaluació de l'impacte de l'esport sobre l'economia escocesa.
	Estudis del LIRC (Leisure Industries Research Centre) LIRC (2000)	Model integral que intenta captar l'impacte del sector esport en el Regne Unit.	Model utilitzat per reproduir els càlculs d'impacte econòmic realitzats pel Henley Centre (1986) i per actualitzar-los en el temps.
	Cambridge Econometrics (2002)	Creació de taules input output regional que integren el sector de l'esport.	Anàlisi des d'una perspectiva de demanda, d'oferta i d'avaluació de les relacions intersectorials.
GRÈCIA	Papanikos (2000)	Anàlisi cost benefici.	Avaluació de la incidència econòmica dels jocs olímpics d'hivern de 2004. (Atenas).
ITÀLIA	Mussino (1994)	Anàlisi agregada, des de la perspectiva de l'oferta i de la demanda	Desenvolupament d'eines estadístiques que permetin avaluar de manera fiable l'impacte econòmic de l'esport

ISLÀNDIA	Magnusson et alia (1989)	Anàlisi agregada. Aplica de manera escrupulosa un sistema de comptabilització per partida doble de totes les operacions.	Impacte de l'esport sobre els principals agregats macroeconòmics.
PORTUGAL	Tenreiro et alia (1990)	Estudi agregat que, bàsicament, segueix la metodologia de l'informe Jones. També intenta avaluar la despesa en esport dels consumidors portuguesos.	Impacte de l'esport sobre els principals agregats macroeconòmics (PIB, ocupació). Valoració del consum en productes esportius.
	BDO Binder & Co (1998)	Anàlisi Cost-Benefici de la organització del Campionat Europeu de Futbol a Portugal l'any 2004.	
SUÏSSA	Jan (1999)	Anàlisi de l'impacte del sector de l'esport sobre l'economia de Suïssa. Anàlisi de cadenes de l'economia industrial.	Enfocament quantitatiu - qualitatiu: consideració de les relacions existents, en els processos de finançament i gestió, entre els distints "mercats de l'esport".
EUROPA	Jones et alia (1989)	Estudi encarregat pel Consell d'Europa. Anàlisi agregada (en el marc de la taula econòmica de conjunt) de l'impacte econòmic de l'esport en 9 països europeus.	Identificació d'importantes mancances pel que fa a la informació recollida en matèria d'esport.
	Andreff et alia (1994)	Estudi també encarregat pel Consell d'Europa. Anàlisi agregada (en el marc de la taula econòmica de conjunt) del finançament i dels mercats de l'esport a 12+1 països europeus.	Anàlisi de les vies de finançament de l'esport. Impacte de l'esport sobre el PIB, el consum, l'ocupació i el sector exterior. Recomanacions metodològiques per tal de millorar la disponibilitat i la qualitat de les dades sobre esport.

3. IDENTIFICACIÓ D'UN CONJUNT DE TAULES OBJECTIU I JUSTIFICACIÓ DE LA SEVA RELLEVÀNCIA.

3.1. Presentació del marc metodològic escollit.

Un cop analitzades les alternatives existents en el procés d'avaluació de la incidència de l'esport en el camp de l'economia, es presenta la metodologia proposada per a la realització de l'anàlisi de l'impacte econòmic de l'esport a Catalunya.

El projecte de treball passa per aplicar el marc metodològic proposat pel grup Cambridge Econometrics (CE)¹² en dates molt recents (Cambridge Econometrics (2002)). De fet, el model que pretenem implementar no és més que una adaptació de la proposta que CE va adreçar a Sport England l'estiu passat, per tal de desenvolupar un model econòmic estàndard que pogués ser aplicat a totes les regions considerades per Sport England (un total de 9) i que permetés actualitzar els resultats obtinguts a mesura que anés passant el temps.

L'objectiu últim és el d'avaluar la incidència o significativitat del sector esport sobre l'economia catalana i, per tant, l'anàlisi a dur a terme és de caràcter regional. Val a dir que el procés d'especificació d'un model adreçat a l'anàlisi regional ha de començar per determinar quines haurien de ser les característiques desitjables en la modelització final. És a dir, abans d'engegar qualsevol tipus d'anàlisi sobre l'impacte econòmic global de l'esport en una àrea geogràfica concreta, s'haurien de tenir clares les preguntes a les que es vol donar resposta amb aquest tipus d'anàlisi. Seguint les directrius de CE, són dos els objectius bàsics que s'haurien de cobrir: (a) quantificar i avaluar la importància de l'esport en una economia concreta; (b) identificar tots els factors que s'han de considerar al valorar l'impacte econòmic de l'esport. La consecució dels objectius esmentats passa, necessàriament, per la disponibilitat d'indicadors fiables i precisos que aportin tota la informació requerida.

¹² **Cambridge Econometrics (2002):** *Evaluating the Regional Economic Impact of Sport. The Proposed Model Framework.* An Interim Report submitted to Sport England (26 de juny de 2002).

El model proposat pel CE és un intent de millorar, en els aspectes en que resulti possible, els models previs del Henley Centre (1986 i posteriors) i del LIRC (Leisure Industries Research Centre), així com adaptar-los a una anàlisi de caire regional.

Els aspectes claus d'aquest model són:

1. Recollir informació sobre el sector de l'esport que sigui directament comparable amb d'altres dades econòmiques.
2. Recollir informació integral tant sobre les despeses associades al sector de l'esport, com de l'activitat productiva d'aquest sector.
3. Analitzar, de manera exhaustiva, tots els ingressos i despeses dels diferents grups (sectors institucionals) que interaccionen amb la indústria de l'esport.

Aquests requisits poden assolir-se adoptant les convencions metodològiques de la Comptabilitat Nacional. Així doncs, el sistema de Comptabilitat Nacional permet analitzar separadament la despesa, la producció i la renda, tot i evitant els perills de la doble comptabilització.¹³

Des de la perspectiva de la Comptabilitat Nacional, resulta possible analitzar la situació econòmica d'una àrea concreta de dues maneres distintes (tot i que complementàries):

- (a) a través de l'anàlisi institucional;
- (b) mitjançant una anàlisi de caràcter funcional.

L'anàlisi institucional és la que es porta a terme en l'anomenat sistema de comptes nacionals. Es tracta de dividir l'economia en sectors institucionals mútuament excloents (normalment se'n consideren 6)¹⁴ i identificar tots els fluxos monetaris (entrades o recursos i sortides o usos) que s'estableixen entre ells. En d'altres paraules, s'analitzen els processos d'obtenció i distribució de la renda, les necessitats de factors productius i el seu finançament, els processos de producció i la distribució d'aquesta producció per segments de demanda, entre d'altres.

¹³ En aquest sentit, el Sistema Europeu de Comptes Nacionals i Regionals constitueix un marc comptable comparable a escala internacional, la finalitat del qual és la de realitzar una descripció sistemàtica i detallada d'una economia, dels seus components i de les seves relacions amb d'altres economies.

En canvi, l'anàlisi funcional és una anàlisi per branques d'activitat: estudia els processos de producció i els fluxos de béns i serveis. Les unitats bàsiques d'anàlisi són les anomenades unitats de producció homogènia, les quals es caracteritzen per realitzar una activitat econòmica única, que ve determinada pels inputs utilitzats, pels processos de producció seguits i els outputs obtinguts. Val a dir que les unitats de producció homogènia poden coincidir amb una unitat institucional o amb part d'ella. En aquest context, les branques d'activitats no són més que el resultat d'agregar unitats de producció homogènia. L'anàlisi funcional és la que es desenvolupa en el marc de les Taules Input-Output. Les columnes representen els diferents agents que poden comprar béns i serveis, mentre que les files identifiquen els productes que poden intercanviar-se en l'economia considerada i el pes de les matèries primeres i dels inputs primaris (treball i capital, bàsicament) en els diferents processos de producció.

Aquesta anàlisi funcional, aplicada al sector de l'esport, permet calcular tant la producció de productes esportius com la despesa en esport, mitjançant la identificació de totes i cadascuna de les activitats i dels béns i serveis que constitueixen el sector esport. Ara bé, aquest tipus d'anàlisi presenta un important problema: NO permet identificar TOTS els fluxos d'ingressos i despeses, relacionats amb l'esport, que tenen lloc entre els distints agents econòmics (per exemple, les beques i subvencions no són recollides en l'àmbit de les taules input-output). La totalitat d'aquests fluxos SÍ que pot ser recollida en una anàlisi de caire institucional.

En aquest ordre de coses, la proposta llançada pel CE, i que en el present projecte es pretén secundar, és la d'integrar, en la mesura en que sigui possible, els dos tipus d'anàlisi (l'anàlisi funcional i la institucional). En concret, la proposta del CE passa per ampliar el camp de l'anàlisi input-output tot i actuant en dos fronts: incrementant el nivell de detall dels sectors institucionals i, per altra banda, introduint un major nivell de detall en les fonts d'ingressos i en les partides de despesa contemplades en l'anàlisi funcional. L'escenari metodològic resultant s'adapta molt millor a l'estudi de l'impacte econòmic de l'esport des d'una perspectiva regional.

¹⁴ Els 6 sectors institucionals identificats en el Sistema Europeu de Comptes 1995 (SEC-95) són: societats no financeres, institucions financeres, administracions públiques, llars (com a consumidors i com a empresaris), institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars i resta del món.

Així mateix, es pretén avaluar l'impacte econòmic de l'esport des d'una doble perspectiva: la de l'oferta i la de la demanda.

L'anàlisi proposada és més ambiciosa que la desenvolupada en treballs previs realitzats, a nivell regional, a l'estat espanyol (els ja esmentats d'Otero et alia (2000) i Pedrosa et alia (2000)).

Així doncs, el model proposat per CE i adaptat al cas català, contempla 8¹⁵ sectors institucionals en comptes dels 6 habituals:

- Llars o economies domèstiques.
- Sector que aglutina el voluntariat (molt important en l'àmbit de l'esport i que ha de ser convenientment mesurat, tant en termes del treball que aporta com del valor afegit que genera).
- Sector comercial esportiu, en el qual convé identificar les categories següents: seguiment d'espectacles esportius; participació en centres esportius; distribució de productes esportius; producció de productes esportius; difusió mediàtica de productes esportius.
- Sector comercial no esportiu (es tracta d'un sector residual).
- Govern estatal (l'administració central).
- Generalitat de Catalunya i corporacions locals.
- Resta d'Espanya.
- Resta del món.

És a dir, s'introduiria una doble distinció entre els agents no catalans, aquells que formen part de la resta de l'estat espanyol i que, presumiblement, tindran pautes de comportament més semblants a les observades a Catalunya, i els agents pertanyents a d'altres països.

Per altra banda, interessa catalogar tots els elements que integren les partides de ingressos (fonts de finançament) i despeses associades al sector de l'esport. En els

¹⁵ De fet, el marc metodològic del CE agrupa 9 sectors institucionals: els 8 considerats en aquest estudi més les Agències Regionals de Desenvolupament de l'Esport, no contemplades en aquesta proposta d'elaboració d'un Compte Satèl·lit per a l'esport, en l'àmbit de Catalunya.

estudis desenvolupats a nivell regional, les dades utilitzades difereixen de les requerides en els projectes d'àmbit nacional, degut a dues raons bàsiques:

- (a) en els estudis d'abast regional cal recórrer a enquestes específiques que permetin obtenir informació desagregada dels components de la despesa i dels ingressos, per a determinats sectors institucionals (és a dir, quan no resulta possible passar de la informació agregada a nivell nacional a informació regional, cal obtenir-la mitjançant la realització d'enquestes);
- (b) les principals fonts de finançament de les activitats esportives són, per aquest ordre, la despesa realitzada pels particulars i les aportacions de les corporacions locals (Andreff et alia (1994)); per això, interessa captar de manera fidedigna la incidència que, sobre l'esport d'una regió, tenen les subvencions i ajudes ofertes per les administracions públiques locals.

Pel que fa a les fonts de finançament de l'esport, resulta senzill identificar tots els components a tenir en compte: consum privat, consum públic, aportacions governamentals, drets associats a les retransmissions esportives, patrocinis,...

En el cas de les despeses, cal considerar totes les relacionades amb l'esport, tot i que puguin ser accidentals o de incidència indirecta. Les despeses que, tradicionalment, s'han considerat en els estudis sobre l'impacte econòmic de l'esport són:

- despesa en roba, calçat i equipaments esportius;
- quotes i subscripcions a entitats esportives;
- despesa en llibres, premsa i revistes esportives;
- despeses relacionades amb l'assistència a espectacles o activitats esportives (transport, restauració,...)
- despesa turística pel que fa a vacances relacionades amb l'assistència a espectacles esportius o en la pràctica d'alguna activitat esportiva;
- despesa realitzada en apostes, travesses i rifes esportives;
- despesa en activitats d'educació física.

Totes les despeses anteriors formarien part de l'anomenada, en termes de la comptabilitat nacional, despesa corrent. En l'àmbit d'aquest treball caldria considerar,

també, totes les despeses en capital (que permetran incrementar la productivitat del sector a mitjà i a llarg termini).

Convé remarcar, doncs, que es tenen en compte les despeses realitzades tant en productes característics com connexes de l'esport.

La proposta de treball passa per enriquir el marc input-output amb informació complementària sobre els sectors institucionals que fan acte de presència en el sector de l'esport i sobre la composició de les partides d'ingressos i despeses (és a dir, seguint criteris metodològics propis de la comptabilitat associada als Comptes Satèl·lit).

Pensem que aquest és un escenari de treball més adient al que es pot aconseguir amb la construcció d'una taula input-output que, senzillament, incorpori una branca d'activitat vinculada al sector de l'esport i un o més productes esportius, per una sèrie de raons:

- la integració dels productors i dels productes específics de l'esport en l'economia global, afavorint l'anàlisi de les relacions interindústria i interproducte;
- la possibilitat de recollir informació addicional a la purament monetària (identificant 9 sectors institucionals i diversos productors específics de l'esport, serà possible recollir informació d'interès de tipus qualitatiu: nombre d'ocupats en el sector esportiu, pes del voluntariat, nombre d'instal·lacions per tipus d'activitat esportiva, ...);
- la possibilitat de disposar d'informació directa sobre el finançament i la composició de la despesa de les diferents activitats esportives (en el cas del sector de l'esport no es pot deixar de banda que molts dels serveis oferts tenen finançament complementari -mixt- entre el sector públic i el privat).

3.2. Identificació de les *taules objectiu*.

D'acord amb els plantejaments anteriors, s'haurien de construir un mínim de 13 taules resum amb informació de tipus econòmic (informació de caire quantitatiu), complementades amb un seguit de taules que recopilessin dades qualitatives.

En la següent secció s'especificaran els elements integrants de cada taula, així com la viabilitat d'obtenir tota la informació requerida. Tot seguit, ens limitarem a presentar les distintes taules objectiu i a descriure, a grans trets, la seva composició.

Les primeres 8 taules fan referència als 8 sectors institucionals considerats a l'anàlisi regional de l'esport a Catalunya. Per a cadascun dels sectors cal identificar TOTS els ingressos i TOTES les despeses relacionades amb el sector de l'esport.

TAULA 1. Sector institucional corresponent a les llars o economies domèstiques. Determinació de tots els ingressos obtinguts del sector de l'esport i de totes les despeses realitzades en productes esportius per part d'aquest sector institucional.

TAULA 2. Sector institucional corresponent al voluntariat. Determinació de tots els ingressos obtinguts del sector de l'esport i de totes les despeses realitzades en productes esportius per part d'aquest sector institucional.

TAULA 3. Sector institucional corresponent al sector comercial esportiu. Determinació de tots els ingressos obtinguts del sector de l'esport i de totes les despeses realitzades en productes esportius per part d'aquest sector institucional.

TAULA 4. Sector institucional corresponent al sector comercial no esportiu. Determinació de tots els ingressos obtinguts del sector de l'esport i de totes les despeses realitzades en productes esportius per part d'aquest sector institucional.

TAULA 5. Sector institucional corresponent al govern estatal. Determinació de tots els ingressos obtinguts del sector de l'esport i de totes les despeses realitzades en productes esportius per part d'aquest sector institucional.

TAULA 6. Sector institucional corresponent a la Generalitat i a les corporacions locals (en el cas de Catalunya, caldria considerar diverses corporacions locals: ajuntaments, diputacions). Determinació de tots els ingressos obtinguts del sector de l'esport i de totes les despeses realitzades en productes esportius per part d'aquest sector institucional.

TAULA 7. Sector institucional corresponent a la resta de l'estat espanyol. Determinació de tots els ingressos obtinguts del sector de l'esport i de totes les despeses realitzades en productes esportius per part d'aquest sector institucional.

TAULA 8. Sector institucional corresponent a la resta del món. Determinació de tots els ingressos obtinguts del sector de l'esport i de totes les despeses realitzades en productes esportius per part d'aquest sector institucional.

TAULA 9. La despesa en esport. Taula resum de la despesa en esport realitzada pels 8 sectors institucionals considerats a l'estudi. Composició i elements integrants de la despesa en esport.

TAULA 10. El finançament de l'esport. Taula resum del ingressos captats pel sector de l'esport. Identificació de totes i cadascuna de les fonts de finançament de l'esport a Catalunya.

TAULA 11. La producció de béns i serveis específics de l'esport. Valoració del percentatge del PIB català associat a la producció de productes esportius.

TAULA 12. La inversió realitzada en el sector de l'esport. Distinció entre formació bruta de capital fix i variació d'existències. Taula resum que permeti identificar la inversió realitzada en instal·lacions adreçades a la producció (futura) d'activitats esportives.

TAULA 13. El valor afegit del sector de l'esport. Taula resum que permeti determinar el valor afegit generat en la producció d'activitats esportives. Distinció entre la riquesa imputable al factor treball i l'excedent brut d'explotació imputable a les pràctiques i activitats esportives.

L'epígraf corresponent a *taules objectiu* es completaria amb un seguit de taules resum en les que la informació recollida fos de caràcter qualitatiu (el seu nombre i continguts dependrà de la riquesa, qualitat i fiabilitat de la informació recollida i, per tant, resulta massa compromés especificar-ne, ara, la tipologia). Tot i això, poden avançar-se algunes de les rúbriques que interessa analitzar d'entre la informació de caire qualitatiu:

avaluació del pes del voluntariat en el sector de l'esport; identificació del nombre d'ocupats en aquest sector; cens del nombre d'instal·lacions per tipus d'activitat esportiva; quantificació del nombre de practicants per tipus d'esport; d'entre d'altres.

4. ANÀLISI DE VIABILITAT EN EL PROCÉS DE RECOLLIDA I D'OBTENCIÓ D'INFORMACIÓ.

En una societat tan mediatitzada i competitiva com la nostra, un sector com ara l'esport té efectes importants sobre distintes esferes de la vida. Així, àmbits tan diversos com ara l'economia, la salut, el turisme, l'esbarjo o les relacions humanes, es veuen influenciats pels hàbits i costums de la població pel que fa a l'esport.

L'objectiu d'aquest treball de camp seria el de recollir informació estadística que permeti avaluar la incidència de l'esport, com a sector econòmic, sobre la producció (pel cantó de l'oferta i de la demanda) i l'ocupació a Catalunya. En aquest sentit, la intenció seria la de dur a terme dos tipus d'exercici, per una banda, caldria determinar les principals macromagnituds del sector de l'esport i, per l'altra, caldria identificar les branques d'activitat associades al sector de l'esport en el marc de les taules input-output.

El principal problema és el de que, pràcticament, no existeixen estadístiques que reflexin la incidència econòmica de l'esport. De fet, ara per ara no existeix cap mena de consens internacional que permeti recollir sistemàticament i de manera rigorosa estadístiques econòmiques de l'esport, tot i seguint esquemes comptables predefinites.

De fet, per poder avaluar els efectes de l'esport sobre l'economia considerada com a un tot, caldria disposar d'informació regular, que provingués de bases de dades fiables, que fos comparable en l'espai i en el temps i que fos compatible amb la metodologia adoptada en l'àmbit de la comptabilitat nacional.

La base metodològica utilitzada es fonamenta en el SEC-95, tot i seguint, en la mesura del possible, les recomanacions internacionals pel que fa al procés de construcció d'un Sistema de Comptes Nacionals Regionals. En aquest sentit, es faran servir dos tipus de fonts d'informació: les Taules Input-Output (les quals possibiliten una anàlisi funcional basada en les unitats de producció homogènia) i els comptes corresponents als sectors institucionals (els quals permeten dur a terme una anàlisi de caire institucional).

En el procés de recollida d'informació referent al sector de l'esport, es farà servir la metodologia corresponent als Comptes Satèl·lit. Aquest tipus de comptes, a més de tenir l'avantatge de fer servir la terminologia proposada per la Comptabilitat Nacional, ofereixen informació més àmplia, més desagregada i més precisa del sector objecte d'estudi. A més a més, els comptes satèl·lit específics d'un sector faciliten l'anàlisi de les relacions entre el sector en qüestió i la resta de l'economia.

A. DETERMINACIÓ DE LES PRINCIPALS MACROMAGNITUDS DEL SECTOR DE L'ESPORT.

Tal i com ja s'ha comentat en la secció anterior, per dur a terme aquest projecte, s'utilitzarà el model comptable proposat pel Cambridge Econometrics grup. Aquesta metodologia agrupa l'anàlisi funcional i la institucional, tot i integrant –en el marc de les taules input-output- elements propis de l'àmbit del Comptes Satèl·lit de la Comptabilitat Nacional (la comptabilitat satèl·lit ja s'ha utilitzat en esferes com ara l'educació, la sanitat o el turisme).

En últim terme, i pel que fa a les dades requerides, ens interessaria disposar d'informació, referida a l'esport, de les següents variables macroeconòmiques:

- PIB.
- Demanda intermèdia i la seva descomposició per branques d'activitat.
- Consums intermedis desagregats per branques d'activitat.
- Demanda final i la seva descomposició en consum final (privat i públic), formació bruta de capital fix, variació d'existències i exportacions.
- Importacions de productes esportiu.
- Valor Afegit Brut i la seva classificació entre remuneració als assalariats i excedent brut d'explotació.
- Fonts de finançament de l'esport (distingint entre finançament públic i privat).
- Despesa en esport.

Tal i com s'ha posat de relleu a l'apartat 3 i com a fase prèvia, caldria construir una sèries de taules resum de cadascun dels sectors institucionals considerats. A cada taula caldria especificar tots els components dels seus respectius capítols d'ingressos i

despeses (ingressos provinents del sector de l'esport i despeses realitzades en productes esportius).

Tot seguit es procedirà a avaluar el grau de disponibilitat de la informació necessària per nodrir les *taules objectiu* especificades a la secció anterior.

A.1. TAULA 1. Sector institucional corresponent a les llars o economies domèstiques.

Es tracta de determinar tots els components de la despesa i dels ingressos d'aquest sector institucional, relacionats amb el món de l'esport.

VARIABLE	MÈTODE PROPOSAT DE RECOLLIDA D'INFORMACIÓ
COMPONENTS DE LA DESPESA	
Despesa en: <ul style="list-style-type: none"> • roba i calçat esportiu; • d'altres productes esportius; • llicències TV i subscripcions a premsa i revistes esportives; • apostes esportives (travesses, principalment); • quotes pagades a centres o instal·lacions esportives; • entrades a esdeveniments esportius; • turisme lligat a la pràctica d'algun esport (esquí, surf, golf, ...) 	Donades les limitacions de la <i>Encuesta de Presupuestos Familiares</i> , el més adient seria elaborar un qüestionari específic per tal de conèixer amb detall els components de la despesa realitzada per les famílies catalanes.
COMPONENTS DELS INGRESSOS	
Salaris dels treballadors ocupats en activitats relacionades amb l'esport.	Estimar el valor a partir de l'ocupació enregistrada en el sector esport i dels salaris pagats en promig (caldrà recórrer a la <i>Encuesta de Salarios</i> i a la informació sobre els salaris pagats per les administracions a professors d'educació física).
Premis obtinguts pels esportistes d'elit.	Quantificació del rendiment derivat de la participació en competicions esportives (dins i fora del país) per part dels esportistes catalans.
Rendiments del capital (dividends repartits per societats esportives)	Avaluació dels dividends repartits per les societats esportives.

A.2. TAULA 2. Sector institucional corresponent al voluntariat.

S'haurien d'identificar i avaluar tots els components de la despesa i dels ingressos corresponents a aquest sector institucional, que estiguin relacionats amb el sector de l'esport.

VARIABLE	MÈTODE PROPOSAT DE RECOLLIDA D'INFORMACIÓ
COMPONENTS DE LA DESPESA	
<ul style="list-style-type: none">• Salari.• Compres d'inputs necessaris per nodrir les parades de venda de menjar, begudes, records, ...• Inversió.• Manteniment.	Enquesta Anual de Serveis (en el cas d'empreses del sector serveis) La informació s'hauria d'obtenir a partir de qüestionaris específics adreçats a agents representatius d'aquest sector.
COMPONENTS DELS INGRESSOS	
<ul style="list-style-type: none">• Quotes i subscripcions.• Patrocinis.• Vendes de productes de menjar i beure, records, ... durant els esdeveniments esportius.• Beques i subvencions.	Enquesta Anual de Serveis (en el cas d'empreses del sector serveis) ¹⁶ . La informació s'hauria d'obtenir a partir de qüestionaris específics adreçats a agents representatius d'aquest sector. En el cas de les beques i subvencions, la informació s'hauria de contrastar amb l'aportada per d'altres institucions.

A.3. TAULA 3. Sector institucional corresponent al sector comercial esportiu.

Pel que fa a aquest sector institucional, resulta obligat identificar tant els productors com els productes de l'esport. Pel que fa als productes, cal fer una doble classificació:

- (a) *Productes característics de l'esport*: és a dir, béns i serveis directament relacionats amb la pràctica activa o passiva (com a espectador) de l'esport. En aquests cas identifiquem el material esportiu i els serveis vinculats a l'esport. Tots aquests productes s'adquireixen directament a les empreses, associacions,... pertanyents al sector, així com a institucions públiques i privades les activitats de les quals estan classificades com a esportives.

¹⁶ Aquesta enquesta s'analitzarà amb un cert grau de detall al parlar dels dos propers sectors institucionals.

(b) *Productes connexes de l'esport*: o sigui, aquells béns i serveis la demanda dels quals és una demanda derivada, lligada a la demanda de productes característics. Bons exemples en són les assegurances o el transport.

La unió dels productes característics i connexes de l'esport conforma els anomenats productes específics de l'esport. Així doncs, en un primer estadi cal establir quins són els productes específics de l'esport en el context de l'economia catalana i, el que és més important, determinar quines són les activitats específiques del sector (és a dir, aquelles activitats productives que generen els productes característics i connexes de l'esport).

Degut a la complexitat associada als processos de recollida d'informació caldrà determinar, en primer lloc, si es procedirà a analitzar tota la producció específica de l'esport o si, només, se n'analitzaran les activitats característiques (això sí, enteses en el sentit més ampli del terme, tal i com es fa en l'informe dirigit per Otero (2000)), tot i deixant de banda les activitats connexes a aquest sector.

Val a dir que la frontera que separa els productes característics i els connexes és força difusa i ve determinada tant per la disponibilitat d'informació com pels usos als que es vol destinar el corresponent Compte Satèl·lit.

En el cas de que s'obté per valorar, únicament, els productors característics de l'esport i seguint les directrius comptables del sistema de comptes nacionals, hauríem de considerar aquelles unitats de producció homogènia l'activitat principal de les quals és una activitat característica de l'esport, o bé aquells establiments que desenvolupen una activitat característica de l'esport com a activitat secundària o auxiliar.

Des d'aquesta perspectiva, caldrà analitzar amb la seva totalitat aquells establiments que duen a terme una activitat característica de l'esport com a activitat principal (és a dir, valorant la totalitat de la seva producció: activitats principal, secundàries i auxiliars).

A partir de la desagregació de la CNAE, es poden identificar els següents productors característics de l'esport:

18200 Confecció de peces de vestir amb tèxtils i accessoris.

18242 Confecció de roba d'esport (*).

35100 Construcció i reparació naval.

35120 Construcció i reparació d'embarcacions d'esbargiment i esport.

35400 Fabricació de motocicletes i bicicletes.

35420 Fabricació de bicicletes (*).

36400 Fabricació d'articles d'esport.

45232 Construcció de carreteres, autopistes, aeròdroms i instal·lacions esportives (*).

52400 Altres tipus de comerç al detall d'articles nous en establiments especialitzats.

52483 Comerç al detall de joguines i articles d'esport.

55200 Càmpings i altres tipus d'allotjament de curta durada.

55212 Refugis de muntanya (*).

71400 Lloguer d'efectes personals i estris domèstics.

71403 Lloguer d'equips i material esportiu (*).

80100 Ensenyament primari.

80200 Ensenyament secundari.

80300 Ensenyament superior.

91300 Activitats associatives diverses.

91332 Altres tipus d'activitats associatives (*).

92600 Activitats esportives.

92610 Gestió d'estadis i altres instal·lacions esportives.

92611 Gestió d'estadis i poliesportius.

92612 Gestió d'estacions d'esquí (*).

92613 Gestió d'altres instal·lacions esportives.

92620 Altres activitats esportives.

92621 Clubs i escoles esportives.

92622 Gestió de ports esportius.

92623 Altres activitats relacionades amb l'esport

92712 Loteries i apostes (*).

93000 Activitats diverses de serveis personals.

93040 Activitats de manteniment físic corporal (*).

93042 Altres activitats de manteniment físic corporal (*).

Tots els epígrafs assenyalats amb un asterisc (*) no es consideraren en el treball (pioner a l'estat espanyol) dirigit per Otero (2000).

Si, pel contrari, l'objectiu fos el de considerar tots els productes específics de l'esport, caldria introduir a l'anàlisi els productors de béns i serveis connexes¹⁷ al sector de l'esport. Val a dir, però, que entre els productes connexes n'hi ha de molt diversa tipologia.

Així, s'han de considerar els relacionats amb la cultura esportiva:

22120 Edició de periòdics.

22130 Edició de revistes.

22210 Impressió de periòdics.

Per altra banda, cal tenir en compte l'aflluència de visitants procedents d'altres indrets geogràfics, per motius de caire esportiu. Des d'aquesta perspectiva, seria interessant contemplar els següents fets:

- (a) Tenir present que la persona que viatja per motius esportius pot ser bé un consumidor de béns i/o serveis esportius, bé practicant d'algun esport.
- (b) El fet de viatjar per motius esportius pot incloure's en el concepte de *turisme* o en el d'*excursionisme*.
- (c) Finalment, fóra important fer una reflexió detallada sobre la tipologia del turisme esportiu. En aquest sentit, caldria distingir entre:
 - Turisme (o excursionisme) emissor.
 - Turisme (o excursionisme) receptor.
 - Turisme (o excursionisme) domèstic o interior.

L'anàlisi a partir de les classificacions de la CNAE no permet baixar al nivell de detall anteriorment especificat. En aquest sentit, els productors connexes de l'esport que es poden identificar, en el marc del sector turístic, són els que s'indiquen tot seguit:

¹⁷ En el treball d'Otero (2000) només es va considerar un producte connexe de l'esport: la premsa esportiva, obviant tota la resta.

55000 Hosteleria.

60100 Transport per ferrocarril.

60200 Altre tipus de transport terrestre.

61100 Transport marítim.

62100 Transport aeri regular.

62200 Transport aeri discrecional.

63300 Activitats de les agències de viatges, majoristes i detallistes de turisme, i altres activitats d'ajut al sector turístic.

Per últim, cal esmentar els següents productors connexes al sector de l'esport:

74400 Publicitat (hi ha esports que, senzillament, no existirien sense el suport de la publicitat).

????? Assegurances

Les dades requerides s'obtidran de les unitats estadístiques i fonts d'informació corresponents als productors característics (o específics) del sector de l'esport. Per a cadascun d'aquests productors cal disposar d'informació exhaustiva sobre els ingressos obtinguts per tal de finançar la seva activitat, així com de les despeses realitzades.

Pel que fa al procés de recollida d'informació i en l'àmbit de les empreses de serveis, es pot recórrer, també, a l'Enquesta Anual de Serveis. Aquesta enquesta recull informació referida a empreses i a professionals lliures o independents del sector serveis, centrat-se, bàsicament, en la classificació de les compres, despeses, fonts de finançament (ingressos) i operacions de capital realitzades per aquests establiments durant l'any considerat. També ofereix informació molt detallada en matèria d'ocupació. Per tot això, es tracta d'una enquesta a tenir en compte a l'hora de recollir informació sobre el sector institucional corresponent al voluntariat i sobre els sectors institucionals corresponents al sector comercial esportiu i al no esportiu.

En una primera classificació de les institucions, caldria distingir entre sector privat i sector públic. Caldrà recórrer a totes aquestes institucions en els processos de recollida d'informació.

- **SECTOR PRIVAT.**

A priori, podem classificar els productors característics privats de l'esport, en dues categories perfectament diferenciades:

(a) *Institucions sense ànim de lucre.*

(a.1) Federacions.

(a.2) Unió de Federacions Esportives de Catalunya (UFEC), la qual coordina i regula l'esport federat.

(a.3) Consells Esportius (per exemple, la Unió de Consells Esportius de Catalunya –UCEC-, que coordina l'esport escolar).

(a.4) Clubs.

(a.5) Associacions esportives (per exemple, el F.C. Barcelona).

Els Consells Esportius i algunes federacions reben finançament del sector públic, però no depenen de la Generalitat de Catalunya. Aquestes institucions poden aportar informació força rellevant en l'àmbit d'aquest treball.

Per a aquest grup d'unitats productives de béns o serveis de l'esport, s'hauria de recollir la informació pertinent mitjançant treballs de camp (enquestes específiques desenvolupades per a realització del projecte).

(b) *La resta de productors característics.*

(b.1) Societats.

(b.2) Societats Anònimes Esportives (com ara el R.C.D. Espanyol i la Unió Esportiva Lleida).

(b.3) Persones físiques.

(b.4) Premsa esportiva.

(b.5) Educació esportiva.

En aquest cas, la informació necessària es podria obtenir per diverses vies, en funció de la categoria organitzativa contemplada.

TIPUS DE PRODUCTOR CARACTERÍSTIC	FONTS D'INFORMACIÓ
SOCIETATS	Registre d'Activitats Econòmiques (IDESCAT) Registre Mercantil Enquesta Anual de Serveis (per a les empreses del sector serveis).
SOCIETATS ANÒNIMES ESPORTIVES	Registre Mercantil Enquesta Anual de Serveis (per a les societats del sector serveis). Enquestes específiques
PERSONES FÍSiques	Registre d'Activitats Econòmiques (IDESCAT) Registre de l'Impost d'Activitats Econòmiques Enquesta Anual de Serveis (per als professionals del sector serveis).
PREMSA ESPORTIVA	Informació aportada per l'OJD (Oficina de Justificación de la Difusión)
EDUCACIÓ ESPORTIVA	Informació aportada per la Conselleria d'Ensenyament pel que fa a les retribucions del professorat de primària, secundària i batxillerat de centres privats i concertats.

- **SECTOR PÚBLIC.**

Pel que fa al sector públic, caldria tenir en consideració els següents organismes:

- Secretaria General de l'Esport.
- Consell Català de l'Esport.
- Complexes esportius universitaris.
- Centres d'alt rendiment i d'investigació esportiva.
- Patronats esportius, fundacions esportives, ajuntaments i diputacions.
- Conselleria d'Ensenyament.
- Facultats de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport.

La informació a recopilar d'aquestes institucions i organismes hauria de provenir dels pressupostos presentats i, en el cas de que no es disposi de suficient informació, caldrà recórrer a enquestes específiques que permetin recollir informació d'ingressos i de despeses per partides més o menys homogènies. En qualsevol cas, l'objectiu final seria el de construir una taula resum de totes les partides d'ingressos (fonts de finançament) i de despeses corresponents al sector (institucional) comercial de l'esport.

VARIABLE	MÈTODE PROPOSAT DE RECOLLIDA D'INFORMACIÓ
COMPONENTS DE LA DESPESA	
<ul style="list-style-type: none"> • Salariis. • Excedent Brut d'Explotació. • Impostos. • Inversió. 	<p>Estimats a partir del nivell d'ocupació del sector i del salari promig.</p> <p>Informació extreta de la Taula Input-Output de l'economia catalana.</p> <p>Informació fiscal del Ministeri d'Hisenda, també pot obtenir-se a partir d'enquestes específiques.</p> <p>Informació obtinguda a partir de les enquestes passades als productors específics o característics de l'esport.</p>
COMPONENTS DELS INGRESSOS	
<p>Vendes de productes relacionats amb l'esport:</p> <ul style="list-style-type: none"> • roba i calçat esportiu; • d'altres productes esportius; • quotes pagades a centres o instal·lacions esportives; • entrades a esdeveniments esportius; • publicitat; • subvencions i patrocinis. 	<p>La millor manera d'obtenir informació sobre les fonts de finançament del sector és la de recórrer a enquestes específiques adreçades als productors (públics i privats) de béns i serveis esportius.</p>

A.4. TAULA 4. Sector institucional corresponent al sector comercial no esportiu.

Es tracta de determinar tots els components de la despesa i dels ingressos d'aquest sector institucional, que estiguin relacionats amb el sector de l'esport.

VARIABLE	MÈTODE PROPOSAT DE RECOLLIDA D'INFORMACIÓ
COMPONENTS DE LA DESPESA	
<ul style="list-style-type: none"> • Salariis. • Publicitat. • Patrocini d'esdeveniments i d'activitats esportives. • Apostes esportives. • Actes corporatius relacionats amb l'esport (gimnàs al centre de treball, assistència a espectacles, abonaments, ...) 	<p>Estimats a partir del nivell d'ocupació del sector i del salari promig.</p> <p>Pel que fa a la resta de partides, la informació s'hauria d'obtenir a partir de qüestionaris específics adreçats a empreses i institucions representatives d'aquest sector.</p> <p>Enquesta Anual de Serveis (en el cas d'empreses del sector serveis).</p>
COMPONENTS DELS INGRESSOS	
<ul style="list-style-type: none"> • Venda d'inputs al sector esport. • Premis obtinguts a través de les apostes esportives. • Cobrament de llicències de TV. • Ingressos per subscripcions a premsa i a revistes esportives. 	<p>Informació derivada de la Taula Input-Output de l'economia catalana.</p> <p>Pel que fa a la resta de partides, la informació s'hauria d'obtenir a partir de qüestionaris específics adreçats a empreses i institucions representatives d'aquest sector.</p> <p>Enquesta Anual de Serveis (en el cas d'empreses del sector serveis).</p>

A.5. TAULA 5. Sector institucional corresponent al govern estatal (administració central).

S'haurien d'identificar i avaluar tots els components de la despesa i dels ingressos, relacionats amb el món de l'esport, d'aquest sector institucional.

VARIABLE	MÈTODE PROPOSAT DE RECOLLIDA D'INFORMACIÓ
COMPONENTS DE LA DESPESA	
<ul style="list-style-type: none"> • Salaris. • Beques i subvencions transferides als governs locals en concepte de: <ul style="list-style-type: none"> - Finançament activitats esportives. - Educació. • D'altres beques i subvencions. • Inversions. 	<p>Estimats a partir del nivell d'ocupació enregistrat i dels salaris pagats.</p> <p>La informació sobre beques, subvencions i inversions s'hauria d'obtenir dels pressupostos de l'estat.</p>
COMPONENTS DELS INGRESSOS	
<p>Impostos pagats:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pels individus; - per les empreses. 	Es poden extrapolar a partir de la informació disponible sobre el nivell de despesa realitzat per cadascun dels sectors institucionals considerats.

A.6. TAULA 6. Sector institucional corresponent a la Generalitat de Catalunya i a les corporacions locals.

Identificació dels ingressos i de les despeses relacionades amb el món de l'esport que ha realitzat aquest sector institucional.

VARIABLE	MÈTODE PROPOSAT DE RECOLLIDA D'INFORMACIÓ
COMPONENTS DE LA DESPESA	
<ul style="list-style-type: none"> • Salaris. • D'altres despeses corrents. • Inversions. • Beques i subvencions. 	<p>Estimats a partir del nivell d'ocupació enregistrat i dels salaris pagats.</p> <p>La informació sobre despeses corrents, inversions, beques i subvencions s'hauria d'obtenir dels pressupostos públics.</p>
COMPONENTS DELS INGRESSOS	
<ul style="list-style-type: none"> • Quotes, subscripcions cobrades per l'ús de les instal·lacions esportives. • Ajuts rebuts del govern central. • Taxes pagades pels contribuents. 	Informació lliurada pels ajuntaments, diputacions, ...

A.7. TAULA 7. Sector institucional corresponents a la resta de l'estat espanyol.

Determinació de tots els components de la despesa i dels ingressos, relacionats amb el món de l'esport, d'aquest sector institucional.

VARIABLE	MÈTODE PROPOSAT DE RECOLLIDA D'INFORMACIÓ
COMPONENTS DE LA DESPESA	
No hi ha despeses catalogades.	
COMPONENTS DELS INGRESSOS	
<ul style="list-style-type: none"> Ingressos del turisme associat a l'assistència a esdeveniments esportius realitzats a Catalunya. 	Avaluació detallada dels principals esdeveniments esportius duts a terme a Catalunya.

A.8. TAULA 8. Sector institucional corresponent a la resta del món.

Caldria identificar i avaluar tots els components de la despesa i dels ingressos d'aquest sector institucional, que estiguin relacionats amb el món de l'esport.

VARIABLE	MÈTODE PROPOSAT DE RECOLLIDA D'INFORMACIÓ
COMPONENTS DE LA DESPESA	
<ul style="list-style-type: none"> Compra de productes esportius (exportacions catalanes de productes esportius). Quotes, subscripcions, entrades pagades pels turistes per tal de practicar determinats esports o per tal de gaudir de certs esdeveniments esportius. Premis atorgats a competicions esportives. 	Anàlisi del sector exterior català i avaluació dels principals esdeveniments esportius celebrats a Catalunya i a la resta del món.
COMPONENTS DELS INGRESSOS	
<ul style="list-style-type: none"> Despesa realitzada per les economies domèstiques en productes esportius importats. Importacions d'altres béns i serveis esportius. Premis obtinguts en competicions esportives. 	Anàlisi del sector exterior català i avaluació dels principals esdeveniments esportius celebrats a Catalunya i a la resta del món.

La resta de taules quantitatives no serien més que quadres resum amb informació de tipus econòmic. Així, en la TAULA 9 es recolliria la despesa global en esport realitzada pels 8 sectors institucionals contemplats a l'estudi, tot i descomposant aquesta partida en funció de la tipologia de la despesa. La TAULA 10 dedicarà atenció als ingressos generats per l'esport a Catalunya, identificant les distintes fonts de finançament utilitzades. La producció de béns i serveis esportius quedarà recollida a la TAULA 11 i, a través de la comparació amb els agregats econòmics de la Taula Input-Output, serà possible determinar la incidència de l'esport sobre el PIB català. La TAULA 12 avaluarà, quantitativament, les inversions realitzada en el sector esport, tot i distingint entre formació bruta de capital fix i variació d'existències. Finalment, la TAULA 13 comptabilitzarà el valor afegit que s'ha generat en la producció de productes esportius, dedicant especial atenció a la distinció entre excedent brut d'explotació i riquesa imputable al factor treball.

La secció corresponent a taules objectiu clourà amb una sèrie de quadres en els que es reculli informació de caire qualitatiu. Tal i com s'ha avançat en la secció anterior, resulta complicat identificar, ara i aquí, la relació de taules que apareixeran en aquest epígraf, degut al desconeixement de la informació finalment disponible. Amb tot i a tall d'exemple, fóra interessant valorar:

- la incidència de l'esport sobre l'ocupació enregistrada a Catalunya;
- el pes del voluntariat en el subministrament de productes esportius;
- el nombre d'instal·lacions per tipus d'activitat esportiva;
- el pes de la difusió de notícies i d'esdeveniments esportius en els mitjans de comunicació catalans;
- o la identificació del nombre de practicants o seguidors dels esports més populars a Catalunya.

B. EL PROCÉS DE CREUAMENT D'INFORMACIÓ ENTRE SECTORS INSTITUCIONALS I L'ANÀLISI PEL CANTÓ DE LA DEMANDA.

En el procés de determinació de les principals macromagnituds de l'esport (vist en l'epígraf anterior d'aquesta mateixa secció), l'anàlisi de l'impacte econòmic de

l'esport des de la perspectiva de la demanda, podria complementar-se amb el recurs a d'altres fonts d'informació.

Més concretament, es podria recórrer a la informació recollida amb el qüestionari individual de l'Enquesta de l'Ús del Temps¹⁸. De fet, aquest qüestionari permet esbrinar el temps dedicat a activitats de voluntariat, especificant la tipologia del voluntariat que s'ha dut a terme (una de les opcions de resposta fa referència a associacions esportives). Per altra banda, aquesta enquesta també permet valorar l'assistència, com a espectadors, a espectacles esportiu (en termes del temps dedicat a aquest consum passiu de l'esport). Finalment, l'esmentat qüestionari pregunta explícitament sobre la pràctica de diverses activitats esportives (16, en total), tot i demanant el nombre de vegades que s'ha practicat cadascuna d'elles en les últimes 4 setmanes.

Així doncs, el recurs a aquesta base de dades permetrà complementar l'anàlisi de la incidència econòmica de l'esport des de la perspectiva de la demanda, tot i oferint informació específica sobre els hàbits dels catalans en matèria de pràctiques esportives, sobre les activitats de voluntariat que desenvolupen en l'àmbit de l'esport i sobre el consum passiu d'espectacles esportius.

Per altra banda, i sense oblidar el cantó de la demanda del producte esport, convé esmentar que una de les classificacions més utilitzades a l'hora de desagregar la despesa en consum, és la nomenclatura COICOP (proposada per les Nacions Unides i utilitzada, per exemple, en el procés de càlcul de l'IPC). Val a dir, però, que la desagregació contemplada per la classificació COICOP no permet delimitar gaire bé l'anàlisi, pel cantó de la demanda, de la incidència econòmica de l'esport.

Així doncs, les classificacions bàsiques a utilitzar en aquest treball són les de la CNAE i les proposades per l'Enquesta Anual de Serveis i l'Enquesta Anual de l'Ús del Temps.

¹⁸ Aquesta enquesta consta de diversos qüestionaris, uns adreçats a la llar i d'altres de caràcter individual. És el qüestionari individual el que permet valorar els temps dedicat al consum (actiu o passiu) del producte esport.

C. EL SECTOR DE L'ESPORT EN EL MARC DE LES TAULES INPUT-OUTPUT.

A l'hora d'introduir, de manera més o menys específica, el sector en l'àmbit de les taules Input-Output, fan acte de presència dues alternatives distintes:

- (a) Distingir entre les activitats econòmiques considerades a la Classificació Nacional d'Activitats Econòmiques (CNAE).
- (b) Recórrer a la classificació per branques d'activitat que proposa el Sistema Europeu de Comptes (SEC 95).

Des de la perspectiva de la CNAE, s'haurien de considerar els productors específics o característics identificats en la secció anterior, en funció de que s'incorporin o no aquelles activitats productives que generen productes connexes de l'esport. Aquesta és l'alternativa explotada en el procés de construcció del Compte Satèl·lit de l'esport i la que s'utilitzarà en l'elaboració de la Taula Input-Output de Catalunya.

En el marc de la metodologia input-output (TIO), seria possible construir tres tipus de taules:

1. TAULA D'ORIGEN.
2. TAULA DE DESTINACIÓ.
3. TAULA SIMÈTRICA.

Pel que fa a les dues primeres taules (d'origen i de destinació) cal considerar alhora les branques d'activitat (per columnes) i els productes (per files). En canvi, en el cas de la taula simètrica s'ha de considerar el mateix tipus de desagregació tan per files com per columnes: bé fer una anàlisi per branques d'activitat, bé fer-la per tipologia de productes.

Un cop es disposi de la informació adient, la taula simètrica permetrà fer simulacions, tot i utilitzant els models de demanda i de preus.

5. RECAPITULACIÓ I PRINCIPALS CONSIDERACIONS.

En aquest informe s'ha proposat un marc metodològic que permet la construcció d'un Compte Satèl·lit per al sector de l'esport de l'economia catalana.

La metodologia proposada no és més que l'adaptació al cas català del model regional presentat per Cambridge Econometrics –CE- (Cambridge Econometrics (2002)) a Sport England el passat estiu.

L'objectiu de base és la integració de l'anàlisi funcional (pròpia del marc input-output) i l'anàlisi institucional (pròpia del Sistema de Comptes Nacionals i de la comptabilitat satèl·lit) a l'hora d'avaluar la incidència del sector esport sobre l'economia catalana. A més a més, es pretén analitzar els efectes del sector tant pel cantó de l'oferta com pel de la demanda. Aquest és un plantejament més ampli que el que desenvolupen Otero et alia (2000) i Pedrosa et alia (2000) en els seus respectius treballs.

La idea subjacent és la d'explotar alhora la informació que pot derivar-se d'una anàlisi purament funcional (identificació de les relacions interindústria i interproducte) i la informació més desagregada sobre despeses (tot i distingint entre despesa corrent i despesa en capital) i fonts de finançament (ingressos) que aporta l'anàlisi de base de cadascun dels sectors institucionals que es relacionen en el camp de l'esport.

El model de CE considera 9 sectors institucionals, dels quals només se n'integren 8 en el model proposat per a Catalunya. Aquests 8 sectors són: les famílies o economies domèstiques, el voluntariat, el sector comercial esportiu, el sector comercial no esportiu (sector residual), el govern estatal, la Generalitat i les corporacions locals, la resta de l'estat espanyol i la resta del món.

El sector institucional al que s'ha dedicat més atenció en aquest informe és el corresponent al sector comercial esportiu doncs, en la fase prèvia de qualsevol anàlisi basada en la comptabilitat satèl·lit, cal identificar els agents productors del bé o servei objecte d'estudi.

Procedint així i des de la perspectiva d'anàlisi més àmplia possible, s'han identificat els productors específics de l'esport, és a dir, aquells productors que generen bé productes característics, bé productes connexes de l'esport. Aquest enfocament comporta una anàlisi força ambiciosa i exhaustiva de la incidència de l'esport sobre l'economia catalana.

Òbviament, un projecte com el descrit requereix disposar d'un important volum d'informació, la major part de la qual ha de ser recollida expressament i de manera específica (és a dir, moltes de les dades requerides no són, a hores d'ara, disponibles).

Una alternativa al projecte integral i que reduiria considerablement els requeriments informatius, és la que passa per simplificar el nombre de productors considerats a l'anàlisi. En concret, bastaria passar del concepte de productor específic de l'esport al de productor característic, o sigui, prescindint dels productes connexes de l'esport. Aquesta és l'alternativa seguida per Otero et alia (2000) i Pedrosa et alia (2000).

BIBLIOGRAFIA.

Ahlert, G. (2000): “Reasons for Modelling Sports in a Complex Economic Model: Two Examples,” *European Journal for Sport Management*, vol. 7, n^a 1.

Ahlert, G. i Schnieder, C. (1997): *Integrating Sports in the German Input-Output Table*, Fifth INFORUM World Conference, Bertinoro.

Alonso, J. Ruesga, S, Sáez, F. i Vicens, J. (1991): “Impacto Económico del Deporte en España.” *Revista de Educación*, n^o18, 23-35.

Andreff, W. (1988): “Un nouveau secteur économique:le sport,” *Problèmes Politiques et Sociaux*, La Documentation Française, n° 581.

Andreff, W., Bourg, J.F., Halba, B. i Nys, J.F. (1994): *The economic importance of sport in Europe: financing and economic impact*, Background document to the 14th Informal Meeting of European Sports Ministers, Council of Europe, Estrasburg.

Andreff, W. i Weber, W. (1995): Economie, dans Conseil de l’Europe, *Le rôle du sport dans la société: Santé, socialisation, économie*, 8e Conférence des ministres européens du sport, Lisboa.

Andreff, W. (2000): “Financing Modern Sport in the Face of a Sporting Ethic,” *European Journal for Sport Management*, vol. 7, n^a 1.

Andreff, W. (2000): “Los intentos europeos y franceses de elaborar una contabilidad nacional de la economía del deporte,” a *Incidencia Económica del Deporte*, José M. Otero (director). Instituto Andaluz del Deporte.

Baade, S.A. i Sanderson, A.R. (1997): “Cities under Siege: How the Changing Financial Structure of Professional Sports is putting Cities at Risk and what to Do about it?”, a W. Hendricks (ed.): *Advances in the Economics of Sports*, Vol. II, Greenwich, Connecticut, JAI Press, 77-114.

Brunet, F. (1995): “An Economic Analysis of the Barcelona ’92 Olympic Games: Resources, Financing, and Impact.” Publicat com a part del llibre de De Moragas Spà, M. i Botella, M. (1995): *The Key of succes: the social, sporting, economic and communications impact of Barcelona ’92*. Servei de publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra.

Cambridge Econometrics (2002): *Evaluating the Regional Economic Impact of Sport. The Proposed Model Framework*. An Interim Report submitted to Sport England (26 de juny de 2002).

Couder, J. i Késenne, S. (1990): “The economic impact of sports in Flanders.” *Sport Science Review* 13, 60-63.

Davidson, L. (1999): “Choice of a proper methodology to measure quantitative and qualitative effects of the impact of sport”, a Jeanrenaud C. Ed. (1999), *The Economic Impact of Sport Events*, Editions CIES, Neuchâtel.

Demmert, H.G. (1973): *The Economics of Professional Team Sports*, Lexington, Massachusetts, Lexington Bokks.

Dobson, S. i Goddard, J. (2001): *The Economics of Football*, Cambridge, Cambridge University Press.

Fort, R.D. (2000): “European and North American Sports Differences(?)”, *Scottish Journal of Political Economy*, 47, 431-455.

García, J. i Rodríguez, P. (2002): “The Determinants of Football Match Attendance Revisited. Empirical Evidence from the Spanish Football League,” *Journal of Sports Economics*, 3, 18-38.

Harvey, J. i Saint Germain, M. (1995): “L’industrie et la politique canadienne du sport en contexte de mondialisation.” *Sociologie et sociétés*, vol. 27, nº1.

Henley Centre (1986): *The Economic Impact of Sport in the United Kingdom*, The Sports Council, Londres.

Henley Centre (1989): *The Economic Impact of Sport in Two Local Areas: Bracknell and the Wiurral*, The Sports Council, Londres.

Heinemann, K. (1998): *Introducción a la economía del deporte*, Barcelona, Paidotribo.

Henley Centre (1992): *The Economic Impact of Sport in the United Kingdom in 1990*, The Sports Council, Londres.

Isla, F. i Otero, J.M. (2002): “Disaggregating the Economic Flows of Sports in the Andalusian Input-Output Framework”, 4th Annual Conference, International Association of Sports Economics.

Jan, A. (1999): *Economie du sport en Suisse*, Les Editions Pro Management Organisation, Lausana.

Jones, H. (1989): *The economic impact and importance of sport: a European study*, Consell d'Europa, Estrasburg.

Késenne, S. (1997): “Miscalculations and Misinterpretations in Economic Impacta and Importance Analysis.” [Unpublished]. Paper presented at the CIES Workshop, May 23/24. Palais du Peyrou, Neuchâtel, Suïssa.

Késenne, S. (1998): “Cost-Benefit Analysis of Sport Events.” *European Journal of Sport Management*, vol. 5, n°2, 44-49.

Késenne, S. (2000): “El problema de los estudios de incidencia económica en el deporte”, a *Incidencia Económica del Deporte*, José M. Otero (director). Instituto Andaluz del Deporte.

Liga de Fútbol Profesional (2000): *Un gol al futuro. Claves del fútbol profesional para el siglo XXI*, Liga Nacional de Fútbol Profesional.

LIRC (2000): *Major Events Blueprint: Measuring Success, UK Sport.*

Magnusson, G.K., Valgeirsson, G. i Thorlindsson, T. (1989): *The Economic Significance of Sport in Iceland*, Consell d'Europa, Estrasburg.

Malenfant-Dauriac, C. (1977): *L'économie du sport en France. Un compte satellite du sport*, Cujas, París.

Meyer, B. i Ahlert, G., amb la col·laboració de C. Schnieder (2000): *Die ökonomischen Perspektiven des Sports: Eine empirische Analyse für die Bundesrepublik Deutschland*, Bundesinstitut für Sportwissenschaft, Colònia.

MJS (2001): *Le poids économique du sport*, STAT-Info, nº01-02, maig, Ministère de la Jeunesse et des Sports, París.

Mussino, A. (1994): "The Sport System in Italy, Statistical Tools for the Analysis of Supply and Demand", a *Improving Evaluation of Sports Through Statistics*, CONI, Roma.

Neale, W.C. (1964): "The Peculiar Economics of Professional Sports", *Quarterly Journal of Economics*, 78, 1-14.

Otero, J.M. (dir.) (2000): *Estudio socioeconómico del deporte en Andalucía 1998-1999*, Junta de Andalucía, Consejería de Turismo y Deporte.

Papanikos, G.T. (2000): "La incidencia económica del turismo internacional y los Juegos Olímpicos de Atenas de 2004." a *Incidencia Económica del Deporte*, José M. Otero (director). Instituto Andaluz del Deporte.

Pedrosa, R. (dir.) (2000): *El impacto económico del deporte en Castilla y León*, Junta de Castilla y León, Consejería de Educación y Cultura.

Pieda (1991): *Sport and the Economy of Scotland. A research study for the Scottish Sports Council*, Planning, Economic and Development Consultants, The Scottish Sports Council, Edimburg.

Quesada, S. i Díez, M.D. (1993): “Economía pública del deporte no profesional.” Comunicació presentada en la VII Reunió Anual ASEPELT-Espanya (17-18 de juny).

Quirk, J. i Fort, R.D. (1992): *Pay Dirt. The Business of Professional Team Sports*, Princeton, Princeton University Press.

Riiskjaer, S. (1992): *Monetary Flows in Sport in Denmark. Recent Developments*, Idraetsforsk, Slagelse.

Rissasen, P., Valtonen, H. i Pekurinen, M. (1989): *Sport Commodities Production and Markets and the Use of Factors of Production in Finland in 1985*, University of Kuopio, Kuopio.

Saint Germain, M. i Harvey, J. (1998): “Caractéristiques de la grappe industrielle canadienne du sport à partir de simulations,” *Revue Juridique et Economique du Sport*, n° 46.

Szymanski, S. i Kuypers, T. (1999): *Winners and Losers. The Business Strategy of Football*, Hamondsworth. Penguin.

Taks, M. i Késenne, S. (2000): “The Economic Significance of Sport in Flanders.” *Journal of Sport Management*, vol. 14, n°4, 342-365.

Tenreiro, F., Santos V., Machado, T. i Barros, C. (1990): *A Importância Económica do Desporto*. Lisboa: Direcção-Geral dos Desportos (Ministério da Educação) [amb lla col·laboració de l'ISEG, Instituto Superior de Economia e Gestao de Lisboa].

Viseu, J. (2000): “Critical Analyses of European Economic Impact Studies in Sport.” Ponència presentada en el 8th Congress of the European Association for Sport Management (EASM), setembre 2000.